

Toen de voorhoede de gisteren gemaakte brug was overgetrokken, gingen wij zeer langzaam vooruit, daar de genietroepen eerst de coupures moesten herstellen, eer we verder konden. Wel geschiedden deze werkzaamheden handig en vlug, doch de marsch werd er natuurlijk door gestremd. De coupures waren van 16 tot 3 M. breed.

Te 6 uur 10 minuten v. m. vielen de eerste vijandelijke schoten en kwam de voorhoede spoedig in gevecht.

De 3de compagnie ontving te 6 uur 30 minuten v. m. de opdracht om een omtrekkende beweging te maken op 's vijands linkerflank.

Terwijl de voorhoede lustig haar salvo's liet hooren en ook de artillerie een woordje medesprak, maakte de 3de compagnie een zeer aangename wandeling door 't bovenbeschreven bosch, ten einde haar opdracht naar eisch te vervullen. Door 't dichte bosch konden wij niets van 's vijands stelling zien, welke omstandigheid hier geen nadeel kan genoemd worden, daar onze marsch ook niet door den vijand kon worden waargenomen, en wij zóó dicht langs zijn stelling konden naderen, dat wij hem duidelijk hoorden schreeuwen. De vijand schoot hevig en vrij geregelde salvo's werden soms van hem vernomen. Een enkele maal hoorden wij duidelijk »aan = pir'' commandeeren, welk commando die slimme kerels van ons geleerd hebben en »aan = vuur'' beteekent.

Dank zij 't geschreeuw onzer vijanden, drongen we in de juiste richting door het bosch heen en kwamen wij, na ongeveer een uur met takken, stronken, modder en water geworsteld te hebben, vlak in den rug des vijands aan.

't Was ongeveer op \pm 50 pas afstand, dat de eerste sectie haar salvo's in den rug des vijands zond en schrik en ontzetting onder hem verspreidde. Met achterlating van 8 dooden sloeg hij op de vlucht in de richting van de Gedei Bagoh. Hij werd onmiddellijk vervolgd en van hier verdreven. Te 7 uur 30 minuten v. m. waren de twee versterkingen, à cheval van den weg gelegen, genomen.

Hoe goed het zijn kan, als een commandant in bepaalde omstandigheden van een pertinent voorschrift weet af te wijken, daarvan gaf de Kapitein WILLEMS bij zijne omtrekking een schitterend bewijs. De omtrekkende beweging scheen den Majoor HALEWIJN wel wat lang te duren en daarom liet hij blazen: »3de compagnie, attaqueeren.'' Hoewel § 102 van het Voorschrift voor het gevecht, enz. zegt: »Wordt een signaal geblazen voor een bepaald onderdeel bestemd, dan wordt als bewijs dat het goed begrepen is, het benoemingssignaal herhaald'' — liet de Kapitein WILLEMS het benoemingssignaal *niet* blazen — in weerwil hij 't gegevene zeer goed begrepen had. Ware in dit geval genoemd voorschrift opgevolgd, dan zou onze omtrekking zeer zeker verraden zijn geweest!

Terwijl de vervolging des vijands naar de Gedei Bagoh plaats had, bleef de 3de compagnie in stelling op den weg ten zuiden der genomen versterkingen en ontving daarna den last de voorhoede te vormen.

Wij marcheerden toen verder in Z. W. richting en ontvingen te 8 uur 10 minuten v. m. vuur uit een half voltooide versterking ten westen van den weg. De geheele compagnie nam stelling in de sloot ten Z. O. van den weg. Wel zaten wij hier in 't water, doch vonden een goede dekking. Zonder die sloot zouden wij op dit punt zeker veel verliezen geleden hebben, want de vijand vuurde hevig en de kogels vlogen dicht over onze hoofden. Nu kregen wij geen gewonden en konden rustig salvo's afgeven. Intusschen gingen wij sectiesgewijze uit de linkerflank voorwaarts, totdat we dicht genoeg bij de versterking waren om te attaqueeren. De vijand had deze reeds verlaten, toen wij er in kwamen. Alleen één Atjeher zat verscholen in de alang-alang en werd afgemaakt, daar hij trachtte een der onzen met den klewang te dooden.

De geheele colonne werd nu bij deze versterking verzameld en rustte een uur in de schaduw der klapperboomen.

Nu wij op de vlakte waren en een defilé in den rug hadden, moesten er maatregelen getroffen worden om dat in ons bezit te houden. Daartoe bepaalde de colonnecommandant het volgende:

1°. De 1ste Luitenant L. LABOTZ zou met 20 bajonetten de à cheval van den weg gelegen positie bezetten, ten einde het defilé af te sluiten, en haar vasthouden, totdat de colonne was teruggekeerd. Bij de brug over de Soengei Lantjang was een wacht van 10 bajonetten, welke zich bij den Luitenant LABOTZ moest aansluiten.

Genoemd officier moest ook verbinding trachten te krijgen met de marine-sloepen op de rivier Bagoh.

De commandant der gewapende sloepen werd schriftelijk uitgenoodigd een poging te doen om de Gedei Bagoh in brand te steken.

2°. De klappertuin, waarin de troep thans rustte, moest door den 1ste Luitenant C. J. VAN GRIETHUIJZEN met 31 bajonetten bezet blijven. Hierdoor werd de colonne in haren rug eenigszins beschermd tegen vijandelijke ondernemingen, welke van uit de Gedei Bagoh wellicht nog beproefd zouden worden.

Te 9 uur 20 minuten v. m. rukten de overigen weder verder in Z. W. richting. Daar de colonne, wegens de gesteldheid van het terrein, meestal op één gelid moest marcheeren, werd haar lengte schrikbarend groot.

In de nabijheid van Paja-Enjo gekomen, ontvingen wij te 10 uur 40 minuten v. m. vuur uit eene versterking, die aan den rechteroever der kali gelegen was, welke langs de zuidzijde van onzen weg stroomt. De voorhoede kwam thans in gevecht; de artillerie nam stelling \pm 250 M. van de versterking en rechts van de voorhoede. Met veel moeite moest de artillerie zich door hooge alang-alang en een moeras werken om in stelling te komen.

De 2de compagnie kreeg last stelling te nemen aan de zuidzijde van de kali en in verband met de voorhoede te ageeren. De genietroepen legden

daartoe sassak over het 4 M. breede riviértje. Nauwelijks had de 2de compagnie stelling genomen, of de vijand verliet de versterking en vluchtte in Z. O. richting. Tegen 11 uur 15 minuten v. m. was de benting, zonder eenig verlies aan onze zijde, genomen. In de versterking lag een doode, een zeer voornaam heer, de Panglima Prang Bedil Adam. Nadat deze begraven en de benting geslecht was, werd het daar binnen gelegen huis verbrand. Na deze werkzaamheden rustte de colonne te Paja-Enjo.

Tot aan de borst in de alang-alang staande, werd de hitte vrijwel ondragelijk. Op advies van de Heeren dokters werd niet verder naar Oleh-Gadja opgerukt, doch bleef de colonne hier tot 3 uur 15 minuten n. m. rusten. Er heerschte een verzengende hitte en reeds velen leden aan zware buikloop. Gidsen hadden reeds aangewezen waar de Gedei Oleh-Gadja ongeveer gelegen was. Zij wisten echter alleen te zeggen, dat de Gedei in de richting van een in 't oog vallend hoogen boom moest liggen en wel \pm 100 M. daarachter en dat de Gedei \pm 200 M. diep was.

Al liet, volgens geneeskundige verklaring, de toestand van den troep niet toe verder naar de Gedei Oleh-Gadja op te rukken, niet gaarne wilde onze colonnecommandant Paja-Enjo verlaten zonder een visitekaartje bij Tengkoë Joesoef van Oleh-Gadja af te geven. Hij verzocht daarom den commandant der artillerie te 2 uur n. m. zijn vuur op de Gedei te richten en deze gedurende een uur te beschieten. Het doel was niet te zien.

Met bovenstaande gegevens voor oogen, werd spoedig op den aangewezen grooten boom, op 900 M. ingeschoten. Daarna werd opvolgend met O. H. van 1000—1150 M. geschoten. Met 27 granaten en 15 granaatkartetsen werd onze vriend begroet, waarna de terugmarsch te 3 uur 15 minuten n. m. werd aangenomen.

De trein was reeds onder dekking der 4de compagnie te 3 uren n. m. naar het bivak teruggekeerd.

De marschindeeling was als volgt:

Voortroep: 2de peloton, 3de compagnie.

Hoofdcolonne: ambulance; 1ste peloton, 3de compagnie; de artillerie en de 2de compagnie.

Achterhoede: 1ste compagnie.

Op onzen terugmarsch werden we nog door een paar kwaadwilligen beschoten en ontving een fuselier een schot door den voet.

De colonne had dezen dag 5 gewonden, terwijl de vijand 30 dooden achterliet. Het aantal gewonden van den vijand is niet nauwkeurig op te geven, daar hij een groote handigheid heeft zijne gewonden en, bij niet overhaaste vlucht, ook zijn dooden mede te nemen.

Tegen half vijf kwam de voortroep bij 't bivak aan. We zagen niets dan treurige, lange gezichten. 't Zag er dan ook treurig uit in 't bivak, want de cholera was uitgebroken en reeds 4 fuseliers waren overleden en begraven.

Dat men dooden en gewonden krijgt gedurende den strijd is een natuurlijk iets, waarop men moet rekenen; maar bij het terugkeeren uit den strijd te moeten hooren dat reeds eenige braven ten grave zijn gedaald tengevolge van cholera, ziet! dat maakt een ontzettend slechten indruk op den minsten soldaat tot den hoogsten bevelhebber toe.

Nadat onze brave dokter MAIER een onderzoek had ingesteld, marcheerde de colonne het bivak binnen. Uit den aard der zaak heerschte er aanvankelijk eene gedrukte stemming, die 't best verdreven wordt door een extra oorlam en wat muziek.

Na een nauwgezet onderzoek bleek de uitgebroken ziekte bestempeld te moeten worden met den naam van *febris intermittens cholericæ*.

De gezondheidstoestand van den troep was nu van dien aard geworden, dat onmiddellijke terugkeer naar Edi noodzakelijk werd geacht. Dit was zeer jammer, want het doel van onzen tocht was nog niet bereikt. Doch met zieke troepen valt niet te vechten. Wij gingen daarom den volgenden dag terug.

De terugmarsch zou thans niet langs het strand, maar over zee plaats hebben.

Door tusschenkomst van de marine lagen 's morgens reeds de benoedigde tonkangs gereed om de colonne naar Edi te brengen.

Te 10 uur 15 minuten v. m. begon het inschepen en te 2 uur 20 minuten n. m. verlieten we de reede van Bagoh, innig verheugd aan de doodende moeraslucht, die ons bivak daar omringde, onttrokken te zijn.

Om 5 uur n. m. kwamen wij op de reede van Edi. Gelukkig konden wij dien avond nog debarqueeren, zoodat we 's avonds te half tien in ons kamp te Edi zaten.

P. GLERUM,
1ste Luit. der Infanterie.

(Wordt vervolgd.)